

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Joanna Lemańska

SSN Oktawian Nawrot

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Grzegorz Pastuszko (sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi partii politycznej Polski Interes Narodowy
na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr 20/2026 z dnia 12 stycznia 2026 r.
w sprawie sprawozdania partii politycznej Polski Interes Narodowy o źródłach
pozyskania środków finansowych w 2024 r.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 24 lutego 2026 r.,

odrzuca skargę.

Krzysztof Wiak

Marek Dobrowolski

Joanna Lemańska

Oktawian Nawrot

Janusz Niczyporuk

Grzegorz Pastuszko

Adam Redzik

UZASADNIENIE

Uchwałą nr 20/2026 z dnia 12 stycznia 2026 r. (dalej: „uchwała”) Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w zw. z ust. 1 pkt 2 lit. a i ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. 2023, poz. 1215, dalej: „ustawa o partiach politycznych”), postanowiła odrzucić sprawozdanie partii politycznej Polski Interes Narodowy o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2024 r., z powodu naruszenia art. 25 ust. 4a w zw. z art. 25 ust. 1, art. 24 ust. 1 i ust. 7 ustawy o partiach politycznych.

Partia polityczna Polski Interes Narodowy (dalej także: „Partia”), działająca przez Zarząd Krajowy Partii w osobach R. Ś. i M. T. (uprawnionych do jej reprezentacji na zewnątrz zgodnie z § 7 ust. 3 lit. f Statutu Partii), pismem z 20 stycznia 2026 r. (data nadania przesyłki poleconej), wniosła skargę na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej. W skardze tej wskazała, że „nie zgadza się z interpretacją przepisów dotyczących odrzucenia sprawozdania finansowego na podstawie art. 25 ust. 4a w zw. z art. 25 ust. 1, art. 24 ust. 1 i ust. 7 ustawy o partiach politycznych”. Podniosła też, że Państwowa Komisja Wyborcza wydała uchwałę po upływie terminu 6 miesięcy, zaznaczając zarazem, że sprawozdanie zostało złożone 28 marca 2025 r., przez co uchwała powinna być wydana do 30 września 2025 r.

Partia wniosła o odrzucenie uchwały i przyjęcie jej sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych w 2024 r.

Państwowa Komisja Wyborcza w pisemnym stanowisku w sprawie z 9 lutego 2026 r. podtrzymała stanowisko zawarte w sentencji i w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały, wskazując na zasadność odrzucenia skargi ze względu na jej wniesienie z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c., tj. przez nieuprawniony do tego podmiot lub z ostrożności procesowej o oddalenie skargi z uwagi na bezzasadność podniesionych w niej zarzutów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 38b ustawy o partiach politycznych, w przypadku odrzucenia sprawozdania przez Państwową Komisję Wyborczą partia polityczna ma prawo, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu sprawozdania, wnieść do Sądu Najwyższego skargę na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odrzucenia sprawozdania. Przepisy art. 34b ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.

Z kolei stosownie do art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności intelektualnej także przez rzeczników patentowych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji.

Mając na uwadze treść przywołanych regulacji, Sąd Najwyższy stwierdza, że partia polityczna Polski Interes Narodowy nie dochowała wymogów dotyczących złożenia skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr 20/2026 z dnia 12 stycznia 2026 r. Uchybienie polegało na tym, że skarga sporządzona została z naruszeniem przymusu adwokacko-radcowskiego, tj. nie sporządził jej adwokat lub radca prawny, lecz uczyniły to osobiście osoby uprawnione do reprezentowania partii politycznej. Z tego też powodu skarga podlega odrzuceniu.

Uzasadniając powyższą ocenę, zauważyć należy, że przyznanie partii politycznej na podstawie art. 38b ustawy o partiach politycznych ogólnej legitymacji (wynikającej z prawa materialnego) do zaskarżenia uchwały Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odrzucenia sprawozdania finansowego do Sądu Najwyższego nie oznacza, iż partia ta (a ściślej jej organ przez który działa, tj. organ uprawniony według postanowień jej Statutu do reprezentowania partii na zewnątrz) może działać samodzielnie przed Sądem Najwyższym w postępowaniu ze skargi na tego rodzaju uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej.

W rozpoznawanej sprawie skład orzekający podziela aktualne stanowisko judykatury, zgodnie z którym w postępowaniu przed Sądem Najwyższym toczącym się ze skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej o odrzuceniu sprawozdania finansowego partii politycznej obowiązuje przymus

adwokacko-radcowski w rozumieniu art. 87¹ k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lutego 2023 r., I NSW 1/23, a tam wskazane postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 października 2022 r., I NSW 7/22; 3 listopada 2022 r., I NSW 11/22). Istota przymusu adwokacko-radcowskiego polega na wyłączeniu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym zdolności strony (uczestnika) do podejmowania przez nią osobiście czynności procesowych (tzw. zdolności postulacyjnej). To powoduje, że czynności podejmowane przez stronę (uczestnika) osobiście są bezskuteczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 lutego 2013 r., V CZ 88/12; 7 stycznia 2014 r., II PZ 30/13). Przymus ten ma przy tym charakter bezwzględny, co oznacza, że partia polityczna (a ściślej organ partii reprezentujący ją na zewnątrz), legitymowana na zasadach ogólnych do zaskarżenia do Sądu Najwyższego uchwały Państwowej Komisji Wyborczej o odrzuceniu sprawozdania finansowego, musi być w postępowaniu sądowym zainicjowanym taką skargą reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego. Samodzielne działanie w imieniu partii przez osoby upoważnione do jej reprezentowania (co ma miejsce w rozpoznawanej sprawie) jest zatem wyłączone w niniejszym postępowaniu.

Należy podkreślić, że przymus adwokacko-radcowski ustanowiony w art. 87¹ k.p.c. obejmuje co do zasady wszystkie postępowania należące do właściwości Sądu Najwyższego i wszystkich jego uczestników, w tym również osoby fizyczne. W takim stanie rzeczy nie da się więc uznać, że obligatoryjne zastępstwo partii politycznej wyróżnia postępowanie ze skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej na tle ogólnie przyjętych wymogów. Z pewnością nie mamy tutaj do czynienia z przejawem szczególnego rygoryzmu.

Reprezentacja partii politycznej przez zawodowego pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem Najwyższym ze skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej leży w interesie samej partii. Wynika to stąd, że celem przymusu adwokacko-radcowskiego jest zapewnienie, aby środki zaskarżenia kierowane do Sądu Najwyższego spełniały odpowiednio wysoki poziom merytoryczny, taki, jakiego można oczekiwać od osoby uprawnionej do świadczenia profesjonalnej pomocy prawnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 2022 r., I NSP 37/22).

W rezultacie należy stwierdzić, że skoro analizowana w niniejszej sprawie skarga partii politycznej Polski Interes Narodowy na uchwałę nr 20/2026 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 stycznia 2026 r. w przedmiocie odrzucenia jej sprawozdania finansowego została wniesiona do Sądu Najwyższego osobiście przez osoby uprawnione do reprezentacji Partii – R. Ś. (Prezesa) i M. T. (Wiceprezesa), to została ona złożona z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. i jest z tej przyczyny niedopuszczalna.

Rodzi to konieczność odrzucenia tej skargi bez wzywania podmiotu ją wnoszącego do usunięcia tego uchybienia. Wadliwość w postaci niedochowania przymusu adwokacko-radcowskiego nie podlega bowiem konwalidacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 października 2021 r., IV CO 170/21).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił o odrzuceniu skargi na podstawie art. 34b ust. 1 i 2 ustawy o partiach politycznych w zw. z art. 87¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 373 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Krzysztof Wiak

Marek Dobrowolski

Joanna Lemańska

Oktawian Nawrot

Janusz Niczyporuk

Grzegorz Pastuszko

Adam Redzik

[D.Z.]

[r.g.]